

[Boligministeren.]

grad, men ikke fuldt ud, kunnet bøde på stagnationen. Trods de beskedne afstande her i landet vil der i én og samme landsdel være både landsbyer med betydelig ekspansion og stagnerende eller tilbagegående landsbyer.

Jeg tror, det er væsentligt at holde fast ved denne objektive konstatering. Landsbyernes fremtid afhænger ikke af by- og landzonelovens administration, men af strukturændringen med hensyn til befolknings- og erhvervsudvikling her i landet.

Før jeg går over til at behandle dette spørgsmål, vil jeg dog fremhæve, at udlæg af byzoner også ved landsbyer er et spørgsmål, der ikke afgøres af zonelovsmyndigheden, amtsråd og byudviklingsudvalg, men af vedkommende kommunalbestyrelse, af boligministeriet eller af byudviklingsudvalg og byplannævnet, og at man ved afgørelsen af, om der skal udlægges byzone eller ej, lægger den stedfundne planlægning til grund. Om denne og dens karakter og nødvendighed skal jeg henvise til, hvad jeg tidligere har sagt.

Skulle man finde et ændret sigte med hensyn til udlæg af byzoner påkrævet, er det altså ikke zonelovsmyndighederne, men kommunerne og boligministeriet, der skal påvirkes, fordi det er dem, der i henhold til byplanlov og bygge lov er ansvarlig for gennemførelse af en ændret planlægning. Den planlægning, der således må gå forud for udlæg af byzoner, må ses i nær sammenhæng med den befolkningsmæssige, erhvervs-mæssige og økonomiske udvikling i hele vort samfund.

Det bærende befolkningsgrundlag i landsbysamfundet har hidtil været selvstændige landmænd, landbrugsmedhjælpere samt de beskæftigede ved landbrugets servicevirksomheder på såvel forsynings- og forædlingsside. Disse virksomheder er af typen mejerier, slagterier, foderstof- og gødningsforretninger, maskinhandel m. v. Udviklingen i den egentlige landbrugsbeskæftigelse har gennem en længere årrække været markant vigende. Den skete udvikling vil medføre, at det er uundgåeligt, at der findes landsbyer, som stagnerer, eller jeg kan måske udtrykke mig således: byer, som den såkaldte udvikling ikke vil tilgodese.

Det er ikke alene manglende vækst, der stil-

ler de små byer over for en ugunstig udvikling, det er også det forhold, at niveauet for offentlig og privat service og anden privat erhvervsvirksomhed rent faktisk er afhængig af befolkningsgrundlaget. Faldende folketal tenderer mod faldende service og et faldende antal virksomheder. Mejerier og forretninger forsvinder også på grund af overgangen til stordrift. Faldende service og erhvervsudøvelse vedrører først og fremmest byer med under 2.000 indbyggere. Disse byer risikerer også at miste deres skole; den børnehaven, som byer under vækst ville have fået, kommer ikke.

Den kommunaløkonomiske konsekvens af disse forhold er følgende: den løbende drift vil for sådanne byers vedkommende med tiden blive kostbar for kommunen. Det skyldes, at det er sværere at indskrænke de kommunale aktiviteter, end det er at udvide dem. Det er åbenbart, at faldende folketal er yderst ubehageligt for en kommune, navnlig fordi faldet normalt fortrinsvis omfatter de aktive skatteydere.

Jeg tror, alle vil finde, at en umiddelbar reaktion på denne situation bør være, at man gør noget for at vende faldet. Vanskelighederne opstår imidlertid, når man søger at gøre sig klart, på hvilke måder man kan skaffe en vækst. Jeg kan her henvise til mine betragtninger ved forhandlingerne i tinget den 15. marts i forbindelse med venstres forslag til folketingsbeslutning om befolknings- og erhvervsudviklingen. Det må være i landsomfattende målestok, man må sætte ind for at få virkninger, der ikke blot er tilfældige og spredte, nemlig en ændret befolkningsfordeling i hele landet.

For landsbyernes vedkommende kan og må man dog yderligere rejse spørgsmålet, om man kan hjælpe på landsbyernes eksistensmulighed ved at søge at gøre dem til byer med et større antal boliger, som afbøder faldet i indbyggertallet. Det vil være naturligt først at sigte mod at medvirke til etablering i landsbyerne af erhverv, der gennem de beskæftigedes bosætning eller gennem bosætning af udøvere af service for disse virksomheder vil føre til, at der vil bo flere i byen. Sådanne erhverv kan imidlertid ikke være de såkaldte kundeorienterede som f. eks. detailhandel, autoreparatører o. lign. De kommer først, når der allerede er tilstrækkeligt befolkningsgrundlag. Vil man